

Ellen Winner, Thalia R. Goldstein i Stéphan Vincent-Lancrin: Art for Art's Sake? The Impact of Arts Education

Gazibara, Senka

Source / Izvornik: **Društvena istraživanja : časopis za opća društvena pitanja, 2016, 24, 583 - 587**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.5559/di.24.4.07>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:011560>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-11**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

možda bi najviše moglo koristiti našoj trenutačnoj obrazovnoj politici kao poticaj da se konačno otvoreno razgovara o darovitima, prijedlozima rješavanja njihova kvalitetnoga poticanja u obrazovnom sustavu RH te o iskorištavanju njihovih potencijala na korist društva i pojedinca, a sve u svjetlu nove Strategije obrazovanja, tehnologije i znanosti.

Jasna Arrigoni

doi:10.5559/di.24.4.07

Ellen Winner, Thalia R. Goldstein i Stéphan Vincent-Lancrin
ART FOR ART'S SAKE?
The Impact of Arts Education

Educational Research and Innovation, OECD Publishing, Pariz, 2013., 266 str.

Knjigu *Art for Art's Sake? The Impact of Arts Education* objavili su autori Ellen Winner, Thalia R. Goldstein i Stéphan Vincent-Lancrin 2013. godine u izdanju OECD Publishing. Knjiga je napisana na engleskom jeziku i sadrži 266 stranica teksta, što uključuje i tablice, grafikone te tekstualne okvire istaknutih rezultata istraživanja. Knjigu čini jedanaest poglavlja koja se bave pitanjima umjetničkog odgoja i obrazovanja, njegova trenutačnog položaja u suvremenoj školi te učinaka na razvoj vještina potrebnih u 21. stoljeću. Temeljno pitanje kojim se bave autori knjige jest sama svrha umjetničkog odgoja i obrazovanja, pitanje transfera vještina s područja umjet-

ničkog odgoja i obrazovanja na neumjetnička područja. Daje se detaljna i bogata interpretacija te kritički pregled dosadašnjih istraživanja ove tematike, procjenjuje utjecaj umjetničkog odgoja i obrazovanja na razne vještine. Umjetnički odgoj i obrazovanje u ovoj se knjizi odnosi na sate umjetnosti u školi (sate glazbe, likovnoga, kazališta i plesa), integrirane sate umjetnosti (gdje su umjetnosti poučavane kao podrška školskom predmetu) i učenje umjetnosti izvan škole (npr. privatni sati glazbe, kazališta i plesa). Dani su primjeri zemalja i programa integracije umjetnosti u školama.

U prvom je, uvodnom, poglavlju "The impact of arts education: From advocacy to evidence" postavljen kontekst, istraživačka pitanja, metodologija, kao i sama svrha knjige. U ovome poglavlju autori raspravljaju o pojmu transfera s jednoga područja (umjetnosti) na druga, sažimaju ciljeve i metode rada te daju kratak pregled zaključaka. Prikazali su pretpostavke koje bi mogle objasniti utjecaj umjetničkog odgoja i obrazovanja na neumjetničke ishode. Navode kako je većina istraživanja o povezanosti umjetnosti i neumjetničkih ishoda korelacijska, pri čemu se javlja problem nemogućnosti zaključivanja o uzročnosti. Važnim za proučavanje ovoga problema autori ističu *Reviewing Education and the Arts Project* (REAP) – skup metaanalitičkih istraživanja koja sintetiziraju stanje dokaza o utjecaju umjetničkog odgoja i obrazovanja na neumjetničke spoznaje. Saželi su rezultate svake od ovih metaanaliza, dali pregled relevantnih istraživanja koja su se pojavljivala nakon nje te osigurali temelj za buduće metaanalize. Zaključuju kako istraživanje o utjecaju umjetničkog odgoja i obrazovanja mora započeti snažnim analizama navika uma izazvanih određenim oblikom umjetnosti.

Drugo poglavlje, "Cognitive outcomes of multi-arts education", daje pregled dokaza da je multiumjetnički odgoj i obrazovanje u pozitivnoj korelaciji s nekim oblicima neumjetničke spoznaje. Istraživanja "multiumjetničkog" odgoja i o-

možda bi najviše moglo koristiti našoj trenutačnoj obrazovnoj politici kao poticaj da se konačno otvoreno razgovara o darovitima, prijedlozima rješavanja njihova kvalitetnoga poticanja u obrazovnom sustavu RH te o iskorištavanju njihovih potencijala na korist društva i pojedinca, a sve u svjetlu nove Strategije obrazovanja, tehnologije i znanosti.

Jasna Arrigoni

doi:10.5559/di.24.4.07

Ellen Winner, Thalia R. Goldstein i Stéphan Vincent-Lancrin
ART FOR ART'S SAKE?
The Impact of Arts Education

Educational Research and Innovation, OECD Publishing, Pariz, 2013., 266 str.

Knjigu *Art for Art's Sake? The Impact of Arts Education* objavili su autori Ellen Winner, Thalia R. Goldstein i Stéphan Vincent-Lancrin 2013. godine u izdanju OECD Publishing. Knjiga je napisana na engleskom jeziku i sadrži 266 stranica teksta, što uključuje i tablice, grafikone te tekstualne okvire istaknutih rezultata istraživanja. Knjigu čini jedanaest poglavlja koja se bave pitanjima umjetničkog odgoja i obrazovanja, njegova trenutačnog položaja u suvremenoj školi te učinaka na razvoj vještina potrebnih u 21. stoljeću. Temeljno pitanje kojim se bave autori knjige jest sama svrha umjetničkog odgoja i obrazovanja, pitanje transfera vještina s područja umjet-

ničkog odgoja i obrazovanja na neumjetnička područja. Daje se detaljna i bogata interpretacija te kritički pregled dosadašnjih istraživanja ove tematike, procjenjuje utjecaj umjetničkog odgoja i obrazovanja na razne vještine. Umjetnički odgoj i obrazovanje u ovoj se knjizi odnosi na sate umjetnosti u školi (sate glazbe, likovnoga, kazališta i plesa), integrirane sate umjetnosti (gdje su umjetnosti poučavane kao podrška školskom predmetu) i učenje umjetnosti izvan škole (npr. privatni sati glazbe, kazališta i plesa). Dani su primjeri zemalja i programa integracije umjetnosti u školama.

U prvom je, uvodnom, poglavlju "The impact of arts education: From advocacy to evidence" postavljen kontekst, istraživačka pitanja, metodologija, kao i sama svrha knjige. U ovome poglavlju autori raspravljaju o pojmu transfera s jednoga područja (umjetnosti) na druga, sažimaju ciljeve i metode rada te daju kratak pregled zaključaka. Prikazali su pretpostavke koje bi mogle objasniti utjecaj umjetničkog odgoja i obrazovanja na neumjetničke ishode. Navode kako je većina istraživanja o povezanosti umjetnosti i neumjetničkih ishoda korelacijska, pri čemu se javlja problem nemogućnosti zaključivanja o uzročnosti. Važnim za proučavanje ovoga problema autori ističu *Reviewing Education and the Arts Project* (REAP) – skup metaanalitičkih istraživanja koja sintetiziraju stanje dokaza o utjecaju umjetničkog odgoja i obrazovanja na neumjetničke spoznaje. Saželi su rezultate svake od ovih metaanaliza, dali pregled relevantnih istraživanja koja su se pojavljivala nakon nje te osigurali temelj za buduće metaanalize. Zaključuju kako istraživanje o utjecaju umjetničkog odgoja i obrazovanja mora započeti snažnim analizama navika uma izazvanih određenim oblikom umjetnosti.

Drugo poglavlje, "Cognitive outcomes of multi-arts education", daje pregled dokaza da je multiumjetnički odgoj i obrazovanje u pozitivnoj korelaciji s nekim oblicima neumjetničke spoznaje. Istraživanja "multiumjetničkog" odgoja i o-

brazovanja ne ispituju učinke pojedinih oblika umjetnosti, nego uspoređuju učenike koji imaju širok raspon satova umjetnosti (npr. likovni, glazbeni ...) s onima koji imaju malo ili uopće nemaju nastave umjetnosti u školi. Mnoga multiumjetnička istraživanja ispituju programe u kojima su umjetnosti integrirane u kurikulum. Autori su u poglavlje uključili istraživanja "općih akademskih dostignuća", koja ispituju verbalne i/ili matematičke rezultate testa ili ukupnu prosječnu ocjenu. Istaknuli su kako su ta istraživanja upozorila na pozitivnu korelaciju multiumjetničkog odgoja i obrazovanja i generalnih akademskih dostignuća, ali još uvijek ne postoje dokazi za tvrdnju da multiumjetnički odgoj i obrazovanje uzrokuju poboljšana akademska dostignuća, što se objašnjava nedostatkom eksperimentalnih istraživanja.

U trećem poglavlju, "Cognitive outcomes of music education", autori daju pregled istraživanja utjecaja glazbenog odgoja i obrazovanja na kognitivne ishode: opći uspjeh, kvocijent inteligencije, čitanje i fonološku svjesnost, učenje stranoga jezika, matematiku, vizualno-prostorne vještine, pažnju i pamćenje. Autori navode nekoliko istaknutih razloga koji podržavaju ideju da glazba može potaknuti školski uspjeh. Pozitivni su rezultati istraživanja koja ispituju poboljšava li glazbeni odgoj i obrazovanje kvocijent inteligencije u djece. Autori zaključuju kako glazbeni odgoj i obrazovanje razvija auditivne vještine koje bi mogle osnažiti auditornu percepciju zvukova govora i time poticati rani napredak čitanja. Na temelju prikazanih istraživanja autori ističu da je sve više istraživanja koja pokazuju uzročnu vezu između glazbenog odgoja i obrazovanja i vještina dekodiranja riječi te da istraživanja glazbenoga i kognitivnoga transfera obećavaju.

Četvrto poglavlje, "Cognitive outcomes of visual arts education", raspravlja o navikama uma koje su potencijalno stečene u nastavi likovne umjetnosti (*visual arts classes*) te daje pregled istraživanja o učincima učenja likovne umjetnosti na kognitivne ishode: opći školski uspjeh, čitanje, geometrijsko/prostorno rasuđivanje i vještine promatranja. Autori su saželi vrste širokih navika uma poučavane na satovima likovne umjetnosti. Navode kako nastava likovne umjetnosti pokušava razviti sposobnost mentalnoga predviđanja obrazaca i pomnoga promatranja, dvije vještine koje se mogu transferirati u poučavanju znanosti te geometrije. Kao drugu važnu dimenziju poučavanja likovne umjetnosti autori navode izražavanje vizije, gdje se može očekivati da se ta vještina transferira na pisanje i, potencijalno, razumijevanje teksta. Područje na kojemu se pokazao transfer (samo u jednom istraživanju) odnosi se na vještine vizualnog opažanja, što je jedna od navika uma koje nastavnici likovnoga često naglašavaju. Drugo područje za koje autori vjeruju da obećava jest povezanost likovnog odgoja i obrazovanja i geometrije. Naglašavaju da su do sada pronađene samo korelacijske veze. Zaključno, kao i za glazbu i multiumjetnosti, učenici koji pohađaju satove likovne umjetnosti imaju bolji opći školski uspjeh nego oni koji to ne čine. Područje na kojemu je transfer pokazan vezan je za vizualne vještine promatranja i to je jedna od navika uma koja se poučava izravno likovnom umjetnošću.

Peto se poglavlje, "Cognitive outcomes of theatre education", bavi pregledom istraživanja učinaka kazališnog odgoja i obrazovanja na kognitivne ishode: opći školski uspjeh i verbalne vještine. Vrste navika uma koje se uče na satovima kazališta vještine su razumijevanja vlastitih i tuđih misli, regulacija emocija i tendencija prema empatiji (naglašeno u poglavlju o socijalnim ishodima). Zaključak je ovoga poglavlja da nema još jasnoga dokaza koji podržava tvrdnju kako kazališno obrazovanje poboljšava opće akadem-

ske vještine. Najviše istražena literatura transfera umjetnosti na školske predmete usredotočuje se na učinke drame poučavane u školi na jezične vještine: najveći je učinak razumijevanje priče mjeren pisanim testovima, značajna su istraživanja koja su mjerila učinak drame na usmeno izražavanje, nakon čega slijedi usmeno mjerenje razumijevanja priče, spremnost za čitanje, pisanje i dostignuća čitanja. Svi su ovi učinci snažni; pokazuju da se rezultati mogu generalizirati za buduća istraživanja. Autori navode kako je na dramskom području transfer prirodno kreiran u kurikulumu(mu), pa ako bi nastavnici dramskoga odgoja učinili više da poučavaju izričito za transfer, učinci bi mogli postati još snažniji u navedenim vještinama.

U šestom poglavlju, "Cognitive outcomes of dance education", autori daju pregled istraživanja učinaka plesnog odgoja i obrazovanja na kognitivne ishode: opći školski uspjeh, čitanje i vizualno-prostorne vještine. Ističu da, kao i kod drugih oblika umjetnosti, moguća neizravna objasnjenja transfera leže u povećanoj motivaciji, koja se proteže na druge školske aktivnosti i navike uma razvijene plesnim odgojem i obrazovanjem, kao što je povećana pažnja ili disciplina koja se zatim primjenjuje na druge školske predmete. U ovome poglavlju autori su dali i pregled istraživanja koja procjenjuju odnos plesnog odgoja i obrazovanja te čitanja. Do sada dokazi ne podupiru hipoteze da plesno obrazovanje poboljšava čitanje. No može se zaključiti da ples povećava vizualno-prostorne vještine. Ovaj rezultat predstavlja slučaj bliskoga transfera i autori ističu da ne iznenađuje, jer je ples sam po sebi vizualno-prostorni oblik aktivnosti. Rezultati naglašavaju važnost pristupa i načina poučavanja u razvoju vještina.

Sedmo poglavlje, "Creativity outcomes of arts education", daje pregled učinaka umjetničkog odgoja i obrazovanja na kreativnost, ispitujući odvojeno učinke multiumjetničkog odgoja i obrazovanja te glazbenog, likovnog, kazališnog i plesnog odgoja i obrazovanja. Unatoč čestoj pretpostavci da umjetnički odgoj i obrazovanje poučava kreativnosti, autori su pronašli vrlo malo dokaza za tu hipotezu na području multiumjetničkog i likovnog odgoja i obrazovanja. No pronašli su potporu tim hipotezama na području kazališta i plesa. Izostanak potpore ovoj hipotezi autori objašnjavaju ograničenim načinom mjerenja kreativnosti, malim brojem istraživanja i činjenice da sva nastava umjetnosti ne traži od učenika kreativno razmišljanje. Buduća istraživanja trebala bi ispitivati je li kreativnost u specifičnim akademskim disciplinama pod utjecajem sudjelovanja u programima umjetničkog odgoja i obrazovanja. Također, trebala bi ispitivati više kvalitativne ishode kreativnog mišljenja (npr. sposobnost traženja novih problema ili sklonost znatiželji i postavljanju neuobičajenih pitanja).

U osmom poglavlju pod nazivom "Motivational outcomes of arts education" autori su prikazali učinke umjetničkog odgoja i obrazovanja na školsku motivaciju dajući pregled istraživanja koja pokazuju da kada su učenici uključeni u nastavu umjetnosti, pokazuju visoku motivaciju te istraživanja koja pokazuju da učenici koji uče umjetnosti obično imaju više akademske ambicije od onih koji nisu uključeni ni u jedan oblik umjetnosti. Ova istraživanja trebala bi uključiti mjerenje akademskoga uspjeha kao i akademske motivacije kako bi se ispitala hipoteze da je jača motivacija povezana s boljim uspjehom. I u ovom poglavlju autori upozoravaju na to da su to korelacijski rezultati, iz kojih se ne može zaključiti da poučavanje umjetnosti uzrokuje porast akademske ambicije. Potrebna su eksperimentalna istraživanja ovoga pitanja.

"Social skills outcomes of arts education" naziv je devetoga poglavlja u ko-

jem autori prikazuju istraživanja koja dokazuju utjecaj multiumjetničkog odgoja i obrazovanja i odgoja i obrazovanja u posebnim oblicima umjetnosti na socijalne vještine: slika o sebi i samopouzdanje, društveno ponašanje, empatija, regulacija emocija te preuzimanje perspektive (razumijevanje drugih). U ovom poglavlju daju pregled dosadašnjih spoznaja o socijalnim ishodima umjetničkog odgoja i obrazovanja. Uvidom u dosadašnja istraživanja autori navode kako jedini dokaz da umjetnički odgoj i obrazovanje unapređuje određene oblike socijalnoga ponašanja dolazi s područja kazališta: nekoliko je kvazieksperimentalnih istraživanja da kazališni odgoj i obrazovanje poboljšava empatiju, preuzimanje perspektive i regulaciju emocija. Ove rezultate autori objašnjavaju činjenicom da kazališni odgoj i obrazovanje od djece traži da uđu u tuđe cipele, osjete tuđe osjećaje i razumiju mentalna stanja drugih, a uz to ih poučava da izraze emocije. Kao i u prethodnim poglavljima, upozoravaju na potrebu više istraživanja prije donošenja čvrstih zaključaka o snazi kazališta da utječe na ove važne vrste socijalnih vještina. Ostala su umjetnička područja u ovome nedovoljno istražena.

U desetom poglavlju, "Brain outcomes of arts education", autori raspravljaju o činjenici da je sve veći broj neuroznanstvenih istraživanja koja istražuju poveznice između umjetničkog odgoja i obrazovanja i umnih ishoda. Ističu da je pitanje koje treba postaviti, ako smo zainteresirani za pitanje transfera, mijenja li umjetnički odgoj i obrazovanje mozak tako da čini učenje u drugim neumjetničkim vrstama vještina više mogućim. Stimulacija mozga nije sama za sebe argument za aktivnost: valja pokazati da je određena

vrsta aktivacije mozga o kojoj je riječ povezana s ishodom koji se vrednuje (Croft, 2009, prema Winner i sur., 2013). Zbog toga autori predstavljaju istraživanja o ishodima uma uz istraživanja vještina koje ti ishodi promiču. Opisana glazbeno-umna (*music-brain*) istraživanja navode na to da učenje instrumenta utječe na područja mozga uključena u percepciju govora, slušnu radnu memoriju, izvršno funkcioniranje i pažnju. Istraživanja o učincima drugih oblika učenja umjetnosti na mozak tek treba provesti.

Posljednje, 11. poglavlje, "Why arts education? Summary and conclusions", saželo je metodologiju i glavne rezultate izvješća. Autori postavljaju politički kontekst i daju kratak pregled vještina potrebnih u inovacijskim društvima, kao i smjer budućih istraživanja umjetničkog odgoja i obrazovanja slijedeći programe politika. Osim poziva za više empirijskih istraživanja umjetničkog odgoja i obrazovanja te za suradnjom istraživačkih timova, autori su upozorili na istraživačke prioritete za novo desetljeće (bolja metodologija istraživanja utjecaja umjetničkog odgoja i obrazovanja na različite ishode te razvoj pouzdane i provjerljive teorije o tom pitanju). Kao visoko prioritarno područje predlažu ispitivanje učinka umjetničkog odgoja i obrazovanja na vještine važne za inovaciju, kao što su kreativnost, metakognicija i vještine koje podupiru dobru komunikaciju. Na kraju, uz vrijednost umjetničkog odgoja i obrazovanja u smislu utjecaja na druge neumjetničke vještine i inovaciju na tržištu rada kao razlog za njegovo mjesto u današnjem kurikulumu, vraćaju se iskonskoj vrijednosti umjetnosti, u smislu važnosti umjetnosti kao ljudskog iskustva.

Zaključno, ova knjiga vrijedan je izvor za sve koji se bave pitanjima umjetničkog odgoja i obrazovanja kao dijela školskoga kurikula i na teorijskoj i na praktičnoj razini. Iscrpnim izvješćem relevantnih te aktualnih istraživanja ove tematike, kritičkim promišljanjem problema i stanja umjetničkog odgoja i obrazovanja u

kurikulumima suvremenih škola, autori razjašnjavaju zašto umjetnički odgoj i obrazovanje treba ostati sastavni dio odgoja i obrazovanja svakoga djeteta. Pokazali su kako su umjetnosti jedan od načina poticanja vještina za inovativno društvo, ali i podsjetili na primaran razlog umjetničkog odgoja i obrazovanja: intrinzičnu vrijednost umjetnosti i važnih navika uma koje one razvijaju. Sve one koji se bave umjetničkim odgojem i obrazovanjem knjiga će zacijelo potaknuti na suradnju i ulaganja u buduća istraživanja umjetničkog odgoja i obrazovanja.

Senka Gazibara

doi:10.5559/di.24.4.08

Rašeljka Krnić i Benjamin Perasović SOCIOLOGIJA I PARTY SCENA

Zagreb, Naklada Ljevak, 2013., 399 str.

Knjiga *Sociologija i party scena* Rašeljke Krnić i Benjamina Perasovića donosi nam šest poglavlja i pogovor japanskoga sociologa Toshiya Uena (pod nazivom *Otpornost kroz ritual*), kojima autori nastanak i kasniji razvoj rave kulture u Zagrebu objašnjavaju kroz perspektivu postsupkulturne teorije. U radu se iscrpnim i detaljnim objašnjavanjem nastanka i razvoja supkulturne teorije čitatelja vrlo brzo upoznaje s ključnom problematikom kojom se otvara rasprava o kritici birmingemske škole i nastanku postsupkulturnoga koncepta. Knjiga je dobar primjer za promatranje suvre-

menih supkultura u kontekstu postsupkulturne teorije, pogotovo s obzirom na primjer teorijskoga i empirijskoga podudaranja supkulturnih teorija i rave kulture. Podijeljena je na tri dijela, u kojima se preko teorijskog uvoda dolazi do predstavljanja rezultata istraživanja provedenog u Zagrebu, te se na kraju te dvije cjeline spajaju kako bi se objasnila veza između rave scene u Zagrebu i osnovnih teorijskih okvira supkulturne i postsupkulturne teorije. Knjiga je proizašla iz doktorske disertacije Rašeljke Krnić, pod mentorstvom Benjamina Perasovića, koja se u svojem radu poslužila intervjuima provedenima 2003. godine u organizaciji udruge Špica. Već u uvodnom dijelu autori ističu kako intencija knjige nije generalizacija ili objašnjavanje, kao ni pregled scene, nego želja da se na primjeru party scene objasni teorijski odnos prema supkulturama.

Prvo poglavlje, nazvano *Pojam subkulture: od Chicaga do Birminghama*, predstavlja historijski presjek supkulturne teorije od začetka koncepta na početku dvadesetoga stoljeća kroz radove autora čikaške škole do potpunog usmjeravanja pažnje na istraživanja mladih kroz radove birmingemske škole sedamdesetih i osamdesetih godina. Autori pojmove supkulture i kontrakture objašnjavaju iz teorijske perspektive simboličkog interakcionizma te Beckerova shvaćanja devijantnoga ponašanja. Osim predstavljanja perspektive birmingemske škole, Krnić i Perasović bave se i kritikom škole koja se među ostalim odnosi na jednodimenzionalno i homogeno prikazivanje (i shvaćanje) supkulture, kao i nedovoljno bavljenje pitanjem važnosti lokalnoga konteksta.

Usporedno s razvojem kritike počinje se razvijati postsupkulturna teorija, o kojoj kroz drugo poglavlje, pod nazivom *Postsubkulturne teorije i novi pojmovi*, dobivamo opširan prilog razumijevanju koncepta. Njime autori objašnjavaju karakteristike fragmentacije, diferencijacije, heterogenosti i raznovrsnosti što se očituju u teorijskom odgovoru u obliku postsupkulturne teorije koja donosi preokret u shvaćanju